

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Literary - Cultural

ادبی - فرهنگی

محمد اسحاق برکت
ویرجینیا امریکا
۱۱/۰۱/۲۶

بیا نید پښتو بیا موزیم!

گړنی پښتو او لغتونه
(محاوره ولغات پښتو)

۳۱ لوست

(درس ۳۱)

اینبار علاقه مندان ارجمند درسهای پښتورا با ضرب المثل زیبا و شیرین پښتو آشنا میسازم .
این ضرب المثل دردهات و قصبات دربین پښتو زبانان به پیمانۀ وسیع استعمال میشود و از خیلی ها
قدیم، زبان به زبان و سینه به سینه تا امروز باقیمانده است .

۱- منی دی را نه واخیستی خومخ دی را ونه بڼوډه

ترجمه : سیبهارا از نزدم گرفتی مگر رخسار به من نشان ندادی .

با اغماض از غلطی های گرامری این ضرب المثل که پسانتر صورت صحیح آنرا خواهم نوشت ،
ضرب المثل مذکور تا جایی که از کودکی به خاطرمانده به چند شکل دگرنیز استعمال شده :

۲- منی دی را نه واخیستی خو پلّوډی بیرته نه کړه

ترجمه : سیبها را از نزدم گرفتی مگر گوشۀ چادرت را یکسو یا کنار نزدی

۳- منی دی را نه واخیستی خو پلّوډی و نیوله

ترجمه : سیبها را از نزدم گرفتی مگر " روگرفتی "

۴- منی دی را نه واخیستی خو مچه دی را نکړه

ترجمه : سیبهارا از نزدم گرفتی مگر بوسه ندادی .

شما علاقه مندان ارجمند این ضرب المثل را در جا های مناسب نظر به ایجاب و ضرورت میتوانید
استعمال کنید .

این ضرب المثل به همین شکل غلط گرامری آن زبانزد عام و خاص است ، نه تنها این ضرب
المثل بلکه بسا عبارات و جملات دگرهم بدین منوال نادرست محاوره میشوند حتا در بسیار نوشته
های پښتونیز به مشاهده میرسد و عجیبتر از همه اینکه یکعده زیاد کلمات ، حروف ، قیود و غیرهم

هنوز هم در پښتو " معیاری " نشده و اگر زمانی هم " معیاری " بود اکنون بنابر عوامل زیاد که ذکر آنهمه اینجا بی مورد است ، از معیار و دستور زبان خارج شده و هر نویسنده به ذوق و سلیقه خودش مینویسد. به هر صورت بر میگردیم به اصل مطلب :

در ضرب المثل بالا (**مته**) اسم مؤنث و جمع آن (**مَنی**) مفعولیت که فعل (**اخیستل**) یعنی گرفتن بران واقع شده و فاعل هم که گیرنده است اسم مؤنث میباشد پس باید گفت :

۱- منی دی رانه واخیستلی خو مخ دی را ونه بنودله

اما از قسمت اخیر ضرب المثل چنین پیداست که نشان دهنده رخسار (**مخ**) و جنس مذکر میباشد و فاعل از نظر جنس مؤنث است فعل تابعش گردیده است .
برای دانستن بهتر قسمت گرامر اگر درین ضرب المثل سببها از طرف جنس مؤنث داده شده باشد در انصورت باید گفت :

منی دی را نه واخیستلی خو مخ دی را ونه بنود

برای رفع خستگی و تفریح دماغی شما علاقه مندان ارجمند :

چند روز پیش به یکی از تلویزیونهای افغانی گوش داده و میدیدم ، دخترک مؤدبی پهلوی متصدی پروگرام نشسته و لسان پښتورا خوب نمیدانست ، به انگلیسی صحبت میکرد و به صحبتهای پښتو هم باعلاقه مندی گوش میداد و آنرا با پښتوی شکسته پاسخ میگفت که خیلی دلچسپ و قابل تقدیر بود. از بس دلچسپ بود و از مکالمه پښتوی دخترک حظ میبردیم و به آن مرحبا میگفتیم یکی از شنوندگان این عبارت پښتورا به دخترک سپارش کرد تا تکرار کند که معلومدارا و نتوانست و حتا یکعده دیگر از شنوندگان هم نتوانستند صحیح و درست آنرا بگویند و تکرار کنند . عبارت اینست :

ولی (۱) ولی (۲) د ولی (۳) ولی (۴) ولی (۵)

۱ - ولی : با فتحه اول ویای معروف ، اسم خاص - (**حرف ماقبل یای معروف دایم مکسور ویای**)

ملبینه مفتوح میباشد ، اینرا به حیث یک فورمول در نظر داشته باشید .

۲ - ولی ؟ : با فتحه اول ویای مجهول ، یعنی چرا ؟

- ته نن ولی بنوونخی ته نه خي ؟ تو چرا امروز مکتب نمیروی ؟

۳ - وله یا ویله : با واو مکسور و های غیر ملفوظی ویای معروف به معنای جوی یا جویچه که بنابر حرف علت (د) ، (ولی یا ویلی با یای مجهول) - تلفظ میشود .

۴ - وله ، جمع آن ولی (یای مجهول) ، بمعنای درخت و صحیح تر آن یعنی درخت بید .

۵ - ولی : با واو مضموم و یای مجهول یعنی میزنی .

این لغت اصلاً (**وهل**) به معنی زدن و قطع کردن است که در زبان محاوره چنین تصریف میگردد :

زه وهم یا وليم

ته وهي یا ولی

هغه وهي با ولی

موړ وهو یا ولو - تاسو وهی یا ولی - هغوی وهي یا ولی

اکنون شکل درست و صحیح این عبارت را ببینید که معنای آنرا از روی لغات ترجمه شده خواهید فهمید . لطفاً آنرا با خود صد ها بار تکرار نمایید !

ولی ! ولی ، د ولی ولی ، ولی ؟

تا درس دگر پښتو ، یا هو !!